

Az orosz forradalmi hírek.

Írta: Kassák Lajos.

Alig tíz esztendő, tehát egy pólyás élet új emberanyaggá serkenése sem történhetett meg azóta, hogy Mandzsúria roppant síkjain az átkozott «sárga majmok» darabokra tépték a hódítani indult orosz sereget, s ma ismét az óriási kolosszus háláivonaglásán csodálkozhatik a világ. Csodálkozhatik, mert ez a sablonos tragédia még mindig nem tudott annyira leegyszerűsödni, hogy akár az ő hatalmas számarányaiban bizakodó szövetségest, akár a sajátságos orosz pszichével magyarázkodó ellenséget ámulatba ne ejtse. Katonai szakírók szerint Oroszország hadilétszáma körülbelül harminchét aktív és tizenkilenc tartalék-hadtest s ehhez a nagyszerű számhoz járul még az állampénztár «kimeríthetetlensége», a sokat hangoztatott élelmiszer- és anyagbőség. Most tehát, ha mindezt a külsőleges, de nem éppen megvetendő kiváltságot figyelembe vesszük, egy pillanatra szinte értelmetlenné válik előttünk Középeurópa hóhérjának beigért orosz gőzhangor tehetetlen visszacsúszása.

A központi seregek napról-napra tovább viszik szerencsével járó offenzívájukat, egyre beljebb hatolnak Lengyelországba s ami eredményt a kettős szövetség elért, annak úgy politikai, mint stratégiai szempontból komoly jelentősége van a mai világváltságban. Varsó elesett és Bismarcknak 1888-ban az európai béke érdekében közzétett gondolata még sohasem állt közelebb a megvalósuláshoz, mint éppen ma. Bismarck szerint Oroszország erejét az európai államok összetartozásával keletre és délre kellene fordítani, amit azonban csakis az óriási birodalom mostani alakulásának megbontásával lehetne végrehajtani. Ebben az elgondolásban az első rész a Visztulával és N Jemennel határolt lengyel-litván lakosságú terület, második az ukrainaiakkal benépesített Dnyészter, Don és Volga közti vidék, a harmadik pedig az ezeken túli Nagyoroszország lenne. Az európai béke érdekében, így proponálta ezt Bismarck, és Oroszország, a valódi muszka-

ság még így is elsőrendű nagyhatalomnak maradna meg, a maitól azonban *annyiban* különbözne, hogy a rémítő európai terpeszkedés helyett kénytelen volna megmaradni természetes rendeltetése: Ázsia civilizálása mellett. S hogy Bismarck operációs gondolata nem csupán egy fantasztikus ötlet volt, az ma már mindenki előtt valószínűvé vált. A cári kormányzat és erőszakos demagógia által annyiszor hangoztatott nagyszláv egység a világháború első viharára megmutatta százfelé kívánczóságát. A nagyorosz fenhatóság alá tört nemzetiségek még mindig nem mondtak le egykori önállóságuk visszaállításáról s a válság előtt álló birodalomban nincs ma maroknyi nép, aki minden öntudatos erejével nem a százszor megátkozott cári protektúra ellen dolgozna.

És Oroszországnak ezek a köztudomású belső bajai ma sem váltak könnyű csóddé.

Sőt! Ha a lapok mindennapos forradalmi híreit kellő óvatossággal nézzük is és még csak minimumát fogadjuk el valószínűségnek, látnunk kell, hogy az odesszai, kievi és lengyel (tehát az erős nemzetiségi vidékek) mozgalmak minduntalan kísértének. S bárha tudott dolog, hogy az orosz proletárság osztálytudata, más civilizáltabb államok szociális fejlődéséhez képest ezideig csak csigalassúsággal haladt előre, a háborús ország fenntartás nélkül megbízható hadserege szempontjából ezt a tényt mégsem szabad a számításból kifelejteni. Mert az ország belső rothadását szemlélve, egy új orosz forradalom lehetőségének a bizonyítására logikus pszichológiai következtetéssel mondhatjuk hozzá, hogy ennek a polgári szabadság-kívánásnak a nyomai a hadsereg kereteiben is kell, hogy éljenek.

Ebben a feltevésben már csak annál inkább hinni lehet, mivel a vérre uszított szegény muzsik Napoleon inváziója óta egyetlen háborúban sem érezte volt, hogy nemcsak a cár parancsára, hanem a saját ügyéért is küzd, s hogy az esetleg kedvezően végződő hadjárat csak egy léniányit lendít az ő baromi sorsán. 1812 óta az 1831-1863-1877-iki háborúkon keresztül egészen a japánoktól szenvedett vereségig az orosz katona sohasem tudta, hogy miért és mivégre kell magát a vágóhidra vinnie s ezért azokban az ázsiai harcokban is, ahol ők maradtak a győzők, az eredmény csupán az ellenfél kis számarányának, ócska felszerelésének tudható be.

A katonák apátiának mutatott, de mégis elmagyarázhatatlanul tudatos amerikázását az orosz kormány is észre vette és

ezért a «szláv testvérek felszabadításának» hangoztatása mellett, ami már csak az igazhitű nagyoroszokba önt némi harcikedvet, nem mulasztotta el azt sem, hogy a mai háborút, mint egyetlen és jogos önvédelmi eszközt tüntesse fel emberei előtt. Azt hisszük azonban, hogy a vert sereg generalisszimuszának a katonákhoz és polgárokhoz szóló manifesztuma, amelyben a világ legnagyobb zsarnoka ilyen patronokkal akar a józanodó alattvalóira hatni, hogy: ez a háború szent kötelesség vállalása Oroszországnak a német militarizmus, a porosz junkeruralom, a német tőke zsarnoksága ellen, a kultúr francia és angol néppel vállvetve a balkáni testvérek fölszabadításáért – kevés abszolút eredménynyel kecsegtetheti a kormányt. Még pedig két eléggé súlyos oknál fogva. Először a cári korona alól szabadulni kívánczó nemzetiségek miatt, akik között ezúttal is Ukrajnának és Lengyelországnak jut a főszerep; másodsor az osztálytudatos munkásság miatt, mely a cár értelmes katonaságának a zömét adja.

Nincs még egy ország Európában, ahol a munkásmozgalomnak olyan makacs és brutális hatalommal kellett volna és kellene még ma is megverekednie, mint Oroszországban. Még ma is, bárha a kormány az alkotmányosság maszkját viseli, nem múlik el esztendő forradalmi lecsapolások nélkül. És nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy ezek a sokszor emlegetett orosz borzalmak mindig a nemzetiségi vidéken voltak a legdühöttebbek. Innen erednek azok a forradalmi kísérletek is, amelyek már a szocialista ideálokban gyökereznek, de a nemzeti felszabadulás elvét sem ejtették el. Ez a gárda még Bakunin szélsőséges elveit vallotta, s hogy semmi komolyabb eredményt nem tudtak elérni, annak az ezerfelé húzás, a tudás és energia szervezetlensége volt az oka. Ebben az időben születtek meg Turgenyev nihilista szegényei és ennek a mozgalomnak a forró atmoszférájából teljesedett ki az egész 80-90 körüli irodalom, amely annyi szimpátiával tudta az egész civilizált világ szemét az életet kérő orosz nép vergődésére fordítani.

De, azt hiszem, akik csak a szépirodalomból és egynémely híressé vált forradalmárok emlékirataiból ismerik az orosz munkásmozgalmat, azok – és nem minden jogosultság nélkül – kételkedhetnek az újsághírek által beharangozott orosz forradalom komolyságában. Ez az okoskodás azonban csak akkor lenne teljesen helyénvaló, ha az orosz proletárság még mindig nem nőtte volna ki Bakunin vörösposztós romantikáját. De ezen az extatikus gyerekbetegségen a tömeg nagy része már

túl van. Az a mozgalom, amelyet már a szocialista ideálok hevítenek, a 70-es években kezdődött. Kezdeményezői és vezetői a művelt osztályok ifjúságából kerültek ki és sok emberfeletti áldozatot hoztak, de semmi tartósabb eredményt nem tudtak elérni. Legtöbb, amit elértek, az egymást követő gourille-sztrájk és merénylet volt, amelynek II. Sándor cár is áldozatul esett. A Marx és Engels által kidolgozott program, vagyis a mai szociáldemokrata munkásmozgalom a 90-es évek végén kezd hódítani Oroszországban és érdekes, hogy az új elvek seholsem találtak jobb talajra az örökké gyötrődő orosz agyvelőnél. II. Miklós cárnak már ezzel az egységes erővel kellett szembeke-
 rülni és ennek a modern szellemben öntött mozgalomnak az eredménye lett, az eddig legnagyobb orosz vívmány, az 1905-iki agrárreform, a дума és a konzervatívoknak az az engedménye, hogy ma már a zsidók is doktorrá, ügyvéddé és minden eddig, születési kiváltsághoz kötött személyiséggé képezhetik magukat. Látszik tehát, hogy a mostani mozgalom nem az egyesek elleni merényletekben merül ki, hanem lassú, de egyöntetű erővel maga ellen az egész fennálló rendszer ellen folytat harcot. 8 épp ezért, ha valaki a mai forradalmi eredményeket akarja mérlegelni, nem szabad nagy súlyt fektetnie arra a jelenségre, hogy merényletekről nem kapunk híreket; sőt, arra sem, hogy az országból régebben elszakadt vezérek ma milyen barátságban vannak az entente-tal.

Az elfogulatlan szemlélőnek ma csak két pontot szabad komolyan segítségül hívnia: a megvert seregek pszichológiáját és az orosz nép múltját. Már pedig ez mind a kettő az orosz forradalom lehetősége mellett tanúskodik, egy egységes és igazán proletár forradalom mellett, amely a maga bensőséges erejéből fogja fonákjára fordítani a cárizmus évszázados háborús öröklétét is.